

Bijlage

Bijlage 1: Interview leidinggevende van team HLA II, Peter van der Bovenkamp

Bijlage 2: Interviews ambulante begeleiders van het team HLA II

Bijlage 3: Gesprekken met de cliënten van het team HLA II

Bijlage 4: Interview instelling Profilazorg

Bijlage 5: Perspectief SRV training

Bijlage 1:

Interview leidinggevende van team HLA II, Peter van der Bovenkamp

1. Hoe denkt u dat de begeleiders van het team HLA II omgaan met het onderhouden en opbouwen van een sociaal netwerk voor hun cliënten?

Volgens dhr. van der Bovenkamp gaan de begeleiders alleen maar aan de slag met het onderhouden en opbouwen van het sociale netwerk van de cliënten als dit de vraag is van de cliënt. Verder gebruiken de begeleiders het netwerk niet om andere begeleidingsdoeleinden na te streven. Dit zou uiteraard wel kunnen, bijvoorbeeld wanneer er een cliënt gaat verhuizen zou de begeleider het netwerk kunnen inschakelen om bij de verhuizing te helpen. De reden waarom dit vaak niet gebeurt is omdat veel cliënten geen sociaal netwerk hebben. Dhr. Van der Bovenkamp geeft ook aan dat de cliënten hier over niet nadenken. Hij noemde als voorbeeld wederom een verhuizing. Hij vertelde dat er geen cliënten zijn die van te voren nadenken dat ze wel eens hulp nodig zouden kunnen hebben bij een verhuizing.

Dhr. Van der Bovenkamp legt ook uit dat er nog al eens verwarring kan ontstaan, bij de begeleiders, over wat nou precies het sociale netwerk is.

Hij legt uit dat het sociale netwerk niet alleen vriendje en vriendinnetje is, maar ook waar de cliënt woont en welke instanties zijn van belang bij deze cliënt.

2. Wat zou volgens u het ideaal plaatje zijn met betrekking tot de begeleiding bij het onderhouden en opbouwen van sociale netwerken voor de cliënten?

Volgens dhr. Van der Bovenkamp is het ideaal plaatje, heel concreet, dat de cliënt op drie manieren wordt gezien:

1. Als mens
2. Als mens met een verstandelijke beperking
3. Als mens in een netwerk

De begeleiders moeten naar zeggen van dhr. Van der Bovenkamp de cliënt in zijn systeem zien, wanneer zij dit zien krijgen zij een beeld hoe de cliënt functioneert in zijn huidige netwerk en welke hulp hij hierbij nodig heeft.

Dit houdt in dat de begeleiders actief contact hebben met het netwerk van de cliënt, ook al is dit klein.

Wanneer dit contact actief is kunnen de begeleiders gaan kijken hoe zij omgevingsfactoren kunnen inzetten om te zorgen voor een goede leefomgeving voor de cliënt.

Dhr. van der Bovenkamp zou het mooi vinden als uiteindelijk de begeleiders de kunst leren om de cliënt te laten moeten dus niet denken wat voor de cliënt goed zou zijn maar de cliënt de beleving geven dat hij de regie heeft.

Dit kan door te vragen: -Wat wil je nu?
 -Wat denk je dat de gevolgen zijn?

Voorbeeld: De cliënt heeft veel schulden. Een praktische/automatische handeling van de begeleider zou kunnen zijn: We moeten schuldhulpverlening aan gaan vragen.

Dhr. Van der Bovenkamp geeft aan dat we van dat “wij moeten” stukje af. Cliënten moeten meer ervaren dat zij de verantwoordelijk hebben.

Niet steeds een paraplu boven het hoofd houden omdat de cliënt een verstandelijke beperking heeft, echte gelijkwaardigheid is ook voelen dat je verantwoording heb over zaken en dat het leven wel eens tegenzit.

Samenvatting/conclusie:

Dhr. Van der Bovenkamp geeft aan dat er door de begeleiders veel meer gebruik gemaakt zou kunnen worden van het sociale netwerk van de cliënten. Wat hij hierbij wel uitlegt is dat de begeleiders moeten leren om hun cliënten niet alleen maar in de rol van cliënt te zien maar hem of haar van andere kanten te bekijken.

Wanneer dit gebeurd valt er makkelijker te zien waar de behoeften van de cliënten liggen, niet alleen op het gebied van het opbouwen of onderhouden van het sociale netwerk maar ook binnen andere gebieden zoals werk, wonen en vrijetijdsbesteding.

Bijlage 2:

Interviews ambulante begeleiders van team HLA II.

Interview vragen

Voor de medewerkers van Stichting Humanitas DMH, team HLA II

Voor onze bachelor proef onderzoeken wij wat ambulante begeleiders kunnen doen om het sociale netwerk van hun cliënten tot stand te kunnen brengen of juist uit te breiden.

Om deze vraag te beantwoorden hebben wij een vragenlijst opgesteld. Wij zouden het fijn vinden als u deze vragenlijst wilt invullen. Deze vragenlijst invullen vergt ongeveer 10 minuten van u tijd.

Wanneer u deze vragenlijst heeft ingevuld graag inleveren bij Manon van der Plas. (mag digitaal of in haar postvakje)

Mochten er onduidelijkheden zijn dan kunt u contact opnemen met

Manon van der Plas:

Email: Manon.van.der.plas@humanitas-dmh.nl

Mobiel: 0645838014 (privé nummer)

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,

Manon van der Plas en Ellen Vogelzang.

Datum:

Interview 1

1) Vind je het sociale netwerk van je cliënt een belangrijk aandachtspunt bij de begeleiding? JA

- Waarom?

Je kunt dan zien bv waar de cliënt vandaan komt, uit wat voor gezin/ familie/omgeving. Je kunt van hen leren bv omdat zij al veel met elkaar hebben meegemaakt of hen wat leren bv wanneer je ziet dat ze de cliënt niet begrijpen of overvragen.

Ik vind het belangrijk om te kijken:

- *wat voor een sociaal netwerk de cliënt heeft*
- *wat de cliënt ervan vindt en hierin wil*
- *wat het netwerk vindt en wil*
- *wat je eigen rol is om hiermee samen te werken*

2) A. Zijn er cliënten in je caseload die:

A1. Geen sociaal netwerk hebben? *Niet helemaal zonder sociaal netwerk. Wel 1 met een klein sociaal netwerk. En hij weet met kerst niet wat hij gaat doen en waarschijnlijk alleen zit. Dan is hij wel uitgenodigd bij zijn broer maar daar gaat hij niet heen omdat er ook collega's van broer komen en er dan alleen over hun werk gepraat wordt.*

A2 Geen effectief sociaal netwerk hebben om op terug te vallen? *Wat versta je onder effectief? Positief of negatief? Soms is het netwerk maar weet de cliënt niet hoe er gebruik van te maken.*

A3: Of een netwerk hebben dat de cliënt negatief beïnvloed? *Jazeker. In het geval van een jongevrouw die een relatie heeft met verslaafde jongen. Dit is echter wel de situatie waar ze in is opgegroeid (met verslaafde ouders). Dit is wat ze kent en wat ze steeds opzoekt.*

B. Zo ja, merk je dat deze cliënten het hebben van "goede" sociale contacten missen?

Dat weet ik niet in alle gevallen. In eerste instantie zou ik ja zeggen. Maar ik weet niet of de jongevrouw er weet van heeft. Dit kan ook te maken hebben met haar beperking. In het geval van de man die ik benoemde denk ik zeker dat hij dat mist. Dit benoemt hij.

3) Maak je veel gebruik van het sociale netwerk van de cliënt tijdens de begeleiding.

- Waarom wel/niet?

Ik maak zeker gebruik van het sociale netwerk. Ik weet niet of dat veel is of weinig. Het antwoord bij vraag 1 geldt hier ook.

4) Wat zijn volgens jou de manieren waarop je het sociale netwerk van je cliënten kan vergroten of wanneer een cliënt een sociaal netwerk heeft zijn er manieren om dit netwerk effectiever in te zetten? *Sowieso om het samen te doen met de cliënt. Vanuit de cliënt. Verder kun je zelf op elk vlak een keer kennis maken in het leven van de cliënt. Dus wanneer je nieuwe cliënt krijgt een gesprek met mensen om degene heen maar ook een keer kijken op het werk, sport en bv kerk. Maar dit wil niet iedereen.*

5) Nemen de cliënten zelf initiatief om hun sociale netwerk op te bouwen, te onderhouden, en of te vergroten?

- Welke initiatieven nemen zij? En werkt dit ook? Begeleidt jij ze hierbij?

Verschilt erg per persoon.

1 gaat via Okeekrant op zoek naar partner. Ik maak samen een advertentie en neem de advertenties door. Dit zorgt niet voorvergroting van zijn socuiale netwerk want er komt tot nu toe niets uit.

Daarnaast heeft hij zelf al een stevig netwerk met voornamelijk niet verstandelijk beperkte mensen.

Wel is hij onlangs met zijn verstandelijke broer gaan fitnesssen. Ik onderhoud contact met zijn schoonzus en dat zorgt voor meer inzicht en begrip.

1 is via Dutch Career Cup in contact gekomen met een jongen en die ondernemen nu samen dingen. Hij heeft zich zelf aangemeld bij DCC. Wel bespreken we regelmatig zijn wens meer naar buiten te treden. Ik laat het erg bij hem. Ik laat hem zien dat ik het niet voor hem kan doen dat hij degene is die kan veranderen. Dit werkt bij hem.

1 heeft onlangs weer meer contact met zijn ouders opgenomen en is daar nu met de feestdagen weer meer en vraagt mee te denken over zaken als verhuizen aan zijn vader. Ik bespreek het onderwerp regelmatig met hem en complimenteer hem met de stappen die hij maakt.

1 wil ook naar Dutch Career Cup en samen hebben we haar aangemeld. Zij heeft een negatief sociaal netwerk en door haar in deze stap te begeleiden kan ze ergens anders kijken.

Interview 2

1) Vind je het sociale netwerk van je cliënt een belangrijk aandachtspunt bij de begeleiding?

Ja

- Waarom?

Het kan zowel positieve als negatieve effecten hebben, in het positieve geval kan het ondersteunend zijn in de begeleiding, in het negatieve geval juist ondermijnend.

2) A. Zijn er cliënten in je caseload die:

A1. Geen sociaal netwerk hebben?

A2 Geen effectief sociaal netwerk hebben om op terug te vallen?

A3: Of een netwerk hebben dat de cliënt negatief beïnvloed?

Ja

B. Zo ja, merk je dat deze cliënten het hebben van “goede” sociale contacten missen?

Het zal vaak eerder de begeleiding zijn die vindt dat de cliënt die goede contacten mist, zelf zien ze het vaak niet zo, ze zijn niet anders gewend.

3) Maak je veel gebruik van het sociale netwerk van de cliënt tijdens de begeleiding.

- Waarom wel/niet?

Hangt helemaal af van wat de cliënt zelf wil, of het netwerk ervoor openstaat en of je als begeleiding meerwaarde ziet.

4) Wat zijn volgens jou de manieren waarop je het sociale netwerk van je cliënten kan vergroten of wanneer een cliënt een sociaal netwerk heeft zijn er manieren om dit netwerk effectiever in te zetten?

Ze stimuleren deel te nemen, lid te worden van een (sport)club, vrijetijdsbesteding e.d. Cliënten onderling met elkaar in contact laten komen (eetcafé bijv.)

Proberen een vrijwilliger te zoeken.

netwerk effectiever inzetten: met elkaar om de tafel gaan zitten, maar wanneer een cliënt een ‘negatief’ netwerk heeft werkt dit vaak niet.

5) Nemen de cliënten zelf initiatief om hun sociale netwerk op te bouwen, te onderhouden, en of te vergroten?

- Welke initiatieven nemen zij? En werkt dit ook? Begeleid jij ze hierbij?

Bij cliënten die een positief netwerk hebben zie je meer dat het hen minder moeite kost dit te onderhouden of te vergroten. Is dit niet het geval zijn er minder/weinig initiatieven, vaak ook omdat de cliënt het minder belangrijk lijkt te vinden dan de omgeving (begeleiding).

Mijn ervaring is dat bij cliënten waar ik van dacht dat ze eenzaam waren er weinig netwerk is het heel veel moeite kost ze te motiveren tot iets en dat er ook te weinig tijd is hier heel intensief mee aan de gang te gaan. (hangt wel een beetje af van de gecompliceerdheid van de zorgvraag). Stagiaires zouden hier een grotere rol in kunnen spelen of een groter aanbod aan vrijwilligers (of meer mogelijkheden tot werving van vrijwilligers).

Interview 3

1) Vind je het sociale netwerk van je cliënt een belangrijk aandachtspunt bij de begeleiding?

- Waarom?

Ja, een goed netwerk kan het welzijn van de cliënt bevorderen en is voor hen vaak lastig om op te bouwen of om te onderhouden, daarin is ondersteuning van ons belangrijk.

2) A. Zijn er cliënten in je caseload die:

A1. Geen sociaal netwerk hebben?

Vaak een zeer klein netwerk wat niet altijd even betrouwbaar blijkt

A2 Geen effectief sociaal netwerk hebben om op terug te vallen? *Ja*

A3: Of een netwerk hebben dat de cliënt negatief beïnvloed?

ja

B. Zo ja, merk je dat deze cliënten het hebben van “goede” sociale contacten missen?

Ja, cliënten geven geregeld aan dat ze te weinig (juiste) steun van hun netwerk ervaren en zouden dit graag anders zien.

3) Maak je veel gebruik van het sociale netwerk van de cliënt tijdens de begeleiding.

- Waarom wel/niet?

Als het een goed contact/netwerk is zal ik dat stimuleren, verder laat ik de keuze bij de cliënt en begeleid ik als ze vragen hebben over hoe met deze contacten problemen op te lossen.

4) Wat zijn volgens jou de manieren waarop je het sociale netwerk van je cliënten kan vergroten of wanneer een cliënt een sociaal netwerk heeft zijn er manieren om dit netwerk effectiever in te zetten?

Dan zou daar denk ik in de begeleiding meet tijd en ruimte voor moeten zijn en dus ook in de indicatie mee moeten worden geteld. Bijvoorbeeld door iets voor de cliënt te organiseren (clubje of bestaand contact te begeleiden).

5) Nemen de cliënten zelf initiatief om hun sociale netwerk op te bouwen, te onderhouden, en of te vergroten?

- Welke initiatieven nemen zij? En werkt dit ook? Begeleidt jij ze hierbij?

Veel cliënten van mij nemen daar niet zoveel initiatief in, ik vermoed omdat ze in het verleden vaak teleurgesteld zijn door hun netwerk. Met extra ondersteuning en daardoor succeservaring zouden ze het daarna zelf verder meer gaan oppakken denk ik.

Interview 4

1) Vind je het sociale netwerk van je cliënt een belangrijk aandachtspunt bij de begeleiding?

- Waarom?

Ja.

Een sociaal netwerk is belangrijk voor het in balans zijn van draagkracht/draaglast.

2) A. Zijn er cliënten in je caseload die:

A1. Geen sociaal netwerk hebben?

A2 Geen effectief sociaal netwerk hebben om op terug te vallen?

A3: Of een netwerk hebben dat de cliënt negatief beïnvloed?

B. Zo ja, merk je dat deze cliënten het hebben van “goede” sociale contacten missen?

Sommige cliënten benoemen het gemis van sociale contacten, anderen niet. Er zijn ook cliënten die sociale contacten zoals bijvoorbeeld familie benoemen als iets wat stress oplevert en deze contacten vermijden.

3) Maak je veel gebruik van het sociale netwerk van de cliënt tijdens de begeleiding.

- Waarom wel/niet?

Er is bij veel cliënten regelmatig contact tussen de begeleiders en het netwerk, met name familie. Er is informatieoverdracht, overleg en er wordt geprobeerd elkaar aan te vullen. Dit contact kan alleen plaatsvinden als de cliënt hier toestemming voor geeft. Het komt voor dat er een verschil is in opvatting over de benadering/begeleiding van een cliënt. Dit kan buiten de invloedssfeer van de begeleider liggen. Op het moment dat dit verschil in strijd is met de mogelijkheden/onmogelijkheden van Humanitas is het nodig een gesprek aan te gaan.

4) Wat zijn volgens jou de manieren waarop je het sociale netwerk van je cliënten kan vergroten of wanneer een cliënt een sociaal netwerk heeft zijn er manieren om dit netwerk effectiever in te zetten?

Inzicht hebben in de contacten (welke en wat betekent dit contact voor de cliënt) van de cliënt is een eerste vereiste (mits de cliënt dit wil).

Inzicht hebben in de zorgvraag van de cliënt (wie is en wat wil de cliënt).

Wat is er nodig om aan deze zorgvraag te werken met de cliënt (zorgaanbod en/of doelen n.a.v. het perspectief zoals in het P.P.).

Wie gaat wat doen.

Bij dit laatste kan netwerk indien nodig/ wenselijk ingezet worden. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van het bestaande netwerk maar ook gekeken worden of het mogelijk/wenselijk is het netwerk uit te breiden.

5) Nemen de cliënten zelf initiatief om hun sociale netwerk op te bouwen, te onderhouden, en of te vergroten?

- Welke initiatieven nemen zij? En werkt dit ook? Begeleidt jij ze hierbij?

Het verschilt per cliënt of en in hoeverre zij zelf initiatief nemen om hun sociale netwerk op te bouwen.

Bij oudere cliënten kan het netwerk zijn weggevallen (werk, overlijden familieleden, familie). Het is voor hen net zoals voor ouderen zonder beperking moeilijk om een nieuw netwerk op te bouwen. Het organiseren van bijvoorbeeld een dag voorziening kan het isolement verkleinen.

Er zijn cliënten die door hun sociale beperking geen vorm kunnen geven aan een netwerk. Een activiteit organiseren zoals werk, dag voorziening, hobby, sport e.d. die aansluit bij de interesse is belangrijk. Een cliënt kan niet altijd goed aangeven waar de interesse/vraag ligt. De cliënt mogelijkheden laten ervaren kan hierbij helpen.

Er zijn cliënten die zonder ondersteuning van de begeleider een netwerk onderhouden.

Er zijn cliënten die zich niet geaccepteerd voelen door hun familie, collega's e.d. Dit kan te maken hebben met het niet kunnen accepteren van de beperking (van de cliënt zelf dus). Soms heeft het netwerk een slechte invloed (misbruik, crimineel e.d.).

Het gemis van vertrouwen van de cliënt in de mensen om hen heen kan een reden zijn om zichzelf terug te trekken.

Het is voor mensen met een verstandelijke beperking over het algemeen lastig om een sociaal netwerk op te bouwen en te onderhouden. Er zijn veel vaardigheden voor nodig om dit te doen. Bovendien kunnen economische factoren ook een rol spelen (weinig geld, geen werk). De maatschappij is gericht op presteren. Wij staan niet altijd open voor mensen met een beperking. Het nemen van initiatief is heel verschillend per cliënt en hangt van veel factoren af.

Interview 5

1) Vind je het sociale netwerk van je cliënt een belangrijk aandachtspunt bij de begeleiding?

- Waarom?

Ja, omdat alle mensen behoefte hebben aan sociale contacten. De juiste sociale contacten kunnen bijdragen aan een positiever zelfbeeld van cliënt. Ook het gevoel van eigenwaarde van de cliënt kan op die manier versterkt worden.

2) A. Zijn er cliënten in je caseload die:

A1. Geen sociaal netwerk hebben? *Ja*

A2 Geen effectief sociaal netwerk hebben om op terug te vallen? *Ja*

A3: Of een netwerk hebben dat de cliënt negatief beïnvloed? *Ja*

B. Zo ja, merk je dat deze cliënten het hebben van “goede” sociale contacten missen?

Ja, ze zitten veel thuis, gaan bijna de deur niet uit. Ze geven regelmatig aan dat ze zich alleen voelen of niets te doen hebben. Hebben moeite met afspraken nakomen, omdat er geen opvang (sociale contacten) is voor hun kind(eren)

3) Maak je veel gebruik van het sociale netwerk van de cliënt tijdens de begeleiding.

- Waarom wel/niet?

Weinig, omdat de meeste cliënten een zeer beperkt sociaal netwerk hebben.

4) Wat zijn volgens jou de manieren waarop je het sociale netwerk van je cliënten kan vergroten of wanneer een cliënt een sociaal netwerk heeft zijn er manieren om dit netwerk effectiever in te zetten?

Als begeleider regelmatig contact hebben met het sociale netwerk van de cliënt, het sociale netwerk betrekken bij de begeleidingsdoelen, zaken die er spelen bespreken met sociale netwerk. Dit is soms lastig omdat cliënten niet willen dat anderen van hun problemen weten.

5) Nemen de cliënten zelf initiatief om hun sociale netwerk op te bouwen, te onderhouden, en of te vergroten?

- Welke initiatieven nemen zij? En werkt dit ook? Begeleidt jij ze hierbij?

Weinig, een enkeling gaat naar buurthuizen of het Vaderhuis van St. Mooi. Ben net gestart bij deze cliënt en weet nog niet of dit werkt. Ik begeleid hem hierin door samen te bespreken wat hij zou willen en op internet te zoeken naar mogelijkheden van activiteiten.

Interview 6

1) Vind je het sociale netwerk van je cliënt een belangrijk aandachtspunt bij de begeleiding?

Ja

- Waarom?

Het netwerk zorgt ervoor dat de cliënt in het geval van problemen ergens op terug kan vallen. De situatie voor cliënten is nu dat de cliënt terug kunnen vallen op professionele hulp voor een aantal zaken. In de toekomst zal, door de veranderingen in de zorg en welzijnssector, mogelijk niet meer door de professional geboden kunnen worden en dus door anderen opgepakt dient te worden.

2) A. Zijn er cliënten in je caseload die:

A1. Geen sociaal netwerk hebben?

A2 Geen effectief sociaal netwerk hebben om op terug te vallen?

A3: Of een netwerk hebben dat de cliënt negatief beïnvloed?

1: Ja

2: Ja

3: Ja

B. Zo ja, merk je dat deze cliënten het hebben van “goede” sociale contacten missen?

Ik heb een jongen als cliënt waar de moeder, zussen en broers ook licht verstandelijk beperkt zijn en dus bepaalde administratieve taken ook niet, volledig, uit kunnen voeren waardoor problemen ontstaan als Humanitas of andere hulpverlening niet aanwezig is.

3) Maak je veel gebruik van het sociale netwerk van de cliënt tijdens de begeleiding.

- Waarom wel/niet?

Dat ligt aan de cliënt. Bij sommige cliënten heb ik wel contact met de familie of vrienden maar bij anderen niet (ook als ze wel een “goed” netwerk hebben)

4) Wat zijn volgens jou de manieren waarop je het sociale netwerk van je cliënten kan vergroten of wanneer een cliënt een sociaal netwerk heeft zijn er manieren om dit netwerk effectiever in te zetten?

Door contacten te leggen, te stimuleren en vooral niet alle/geen taken over te nemen van de kennissenkring als die de cliënt ondersteunen met bepaalde zaken.

5) Nemen de cliënten zelf initiatief om hun sociale netwerk op te bouwen, te onderhouden, en of te vergroten?

- Welke initiatieven nemen zij? En werkt dit ook? Begeleidt jij ze hierbij?

De cliënten waar ik tot nu toe ben geweest ondernemen zelf geen actie, of ik zie de acties niet, om het sociale netwerk te vergroten.

Interview 7

1) Vind je het sociale netwerk van je cliënt een belangrijk aandachtspunt bij de begeleiding? Ja

- Waarom?

Er ontstaan makkelijk ruzies door onbegrip. Ze zijn makkelijk beïnvloedbaar waardoor ze de verkeerde kant op kunnen gaan (blowen). Ze worden makkelijk om de tuin geleid, misbruikt.

2) A. Zijn er cliënten in je caseload die:

A1. Geen sociaal netwerk hebben?

A2 Geen effectief sociaal netwerk hebben om op terug te vallen?

A3: Of een netwerk hebben dat de cliënt negatief beïnvloedt?

2 komt regelmatig voor.

3 Heb ik er één van.

B. Zo ja, merk je dat deze cliënten het hebben van “goede” sociale contacten missen?

Ja al mijn cliënten zouden een beter netwerk willen hebben maar zijn bang dit aan te gaan. Door teleurstelling, verdriet, het niet kunnen en ze geloven niet leuk genoeg te zijn.

3) Maak je veel gebruik van het sociale netwerk van de cliënt tijdens de begeleiding.

- Waarom wel/niet?

Heel weinig, meestal wil de cliënt dit niet. IK KAN HET WEL ALLEEN.

4) Wat zijn volgens jou de manieren waarop je het sociale netwerk van je cliënten kan vergroten of

wanneer een cliënt een sociaal netwerk heeft zijn er manieren om dit netwerk effectiever in te zetten?

De cliënt laten inzien dat je niet minder waard bent als je hulp vraagt. Ze laten inzien dat iedereen een sociaal netwerk heeft en dat bijna iedereen daar gebruik van maakt, dat het het gewone leven is.

5) Nemen de cliënten zelf initiatief om hun sociale netwerk op te bouwen, te onderhouden, en of te vergroten?

- Welke initiatieven nemen zij? En werkt dit ook? Begeleidt jij ze hierbij?

Bij de meeste cliënten is er weinig initiatief om een sociaal netwerk op te bouwen te onderhouden of te vergroten.

Als er nieuwe mensen in hun omgeving komen zijn die ook vaak snel weer verdwenen. Onbegrip, inleving en onzekerheid spelen hier een grote rol in.

Interview 8

1) Vind je het sociale netwerk van je cliënt een belangrijk aandachtspunt bij de begeleiding?

- Waarom?

Ja dat is zeker belangrijk, want wij zijn er slechts een(of een aantal) moment(en) in de week, en alle andere momenten zullen ze toch andere mensen moeten hebben om op terug te vallen, om te voorkomen dat ze eenzaam zijn.

2) A. Zijn er cliënten in je caseload die:

A1. Geen sociaal netwerk hebben?

A2 Geen effectief sociaal netwerk hebben om op terug te vallen?

A3: Of een netwerk hebben dat de cliënt negatief beïnvloed?

De meeste cliënten van mij hebben wel een sociaal netwerk, maar bij sommigen is het inderdaad zo dat het netwerk geen positieve invloed heeft op de cliënt. Ik heb 1 cliënt gehad die eigenlijk geen sociaal netwerk had, of misschien een klein beetje, maar toen het er op aan kwam, niemand had om op terug te vallen.

B. Zo ja, merk je dat deze cliënten het hebben van “goede” sociale contacten missen?

In bovenstaande situatie was het ontbreken van een sociaal netwerk zeker een gemis.

3) Maak je veel gebruik van het sociale netwerk van de cliënt tijdens de begeleiding.

- Waarom wel/niet?

Als cliënten een klein (of geen)sociaal netwerk hebben probeer ik ze wel te stimuleren, als ze dit willen, om contacten op te doen.

Ik maak er alleen gebruik van als dit bij de cliënt nodig is, dat is bij mijn cliënten niet altijd het geval. Wel bespreken we vaak bepaalde situaties die in hun contacten voorkomen.

4) Wat zijn volgens jou de manieren waarop je het sociale netwerk van je cliënten kan vergroten of wanneer een cliënt een sociaal netwerk heeft zijn er manieren om dit netwerk effectiever in te zetten? *Een manier om het netwerk te vergroten is een cliënt op zoek laten gaan naar een leuke hobby, sport of club. Op die manier hebben ze plezier in wat ze doen en ontmoeten ze nieuwe mensen.*

5) Nemen de cliënten zelf initiatief om hun sociale netwerk op te bouwen, te onderhouden, en of te vergroten?

- Welke initiatieven nemen zij? En werkt dit ook? Begeleidt jij ze hierbij?

Mijn cliënten namen ook wel zelf initiatief tot het opbouwen van een netwerk, of het bestond al. Soms is het ook nodig om te helpen met het uitzoeken van passende plekken om mensen te ontmoeten en dan help ik ze daar bij.

Interview 9

1) Vind je het sociale netwerk van je cliënt een belangrijk aandachtspunt bij de begeleiding?

Ja

- Waarom?

Omdat het sociale netwerk een vangnet kan zijn voor de cliënten. Waardoor mogelijke problemen eerder gesignaleerd kunnen worden.

2) A. Zijn er cliënten in je caseload die:

A1. Geen sociaal netwerk hebben?

Ja

A2 Geen effectief sociaal netwerk hebben om op terug te vallen?

Ja

A3: Of een netwerk hebben dat de cliënt negatief beïnvloed?

Ja, helaas wel.

B. Zo ja, merk je dat deze cliënten het hebben van “goede” sociale contacten missen?

Ik denk van wel. Van een aantal cliënten weet ik zeker dat deze contacten gemist worden maar er zijn ook cliënten in mijn caseload die niet beter weten dan de contacten die ze nu hebben.

3) Maak je veel gebruik van het sociale netwerk van de cliënt tijdens de begeleiding.

- Waarom wel/niet?

Als het netwerk en de cliënt dit toelaten probeer ik zoveel mogelijk gebruik hiervan te maken.

4) Wat zijn volgens jou de manieren waarop je het sociale netwerk van je cliënten kan vergroten of wanneer een cliënt een sociaal netwerk heeft zijn er manieren om dit netwerk effectiever in te zetten?

Ik stimuleer mijn cliënten om zich aan te sluiten bij een vereniging (sportclub of hobbyclub) of bij het eetcafé van Humanitas waardoor zij met andere mensen in contact komen.

5) Nemen de cliënten zelf initiatief om hun sociale netwerk op te bouwen, te onderhouden, en of te vergroten?

- Welke initiatieven nemen zij? En werkt dit ook? Begeleidt jij ze hierbij?

De meeste van mijn cliënten nemen initiatief door aan mij als begeleider een ondersteunings/begeleidingsvraag te stellen die te maken heeft met het zoeken van sociale contacten. Met deze vraag gaan wij dan samen aan de slag.

Bijlage 3: Gesprekken met cliënten.

Gesprek met mevrouw C

Familie:

Op dit moment heeft C net weer een beetje contact met haar oudere zus, dit contact is jaren lang minimaal geweest. Het ernstig ziek worden van C heeft het contact versterkt. De moeder van C woont in een verpleeghuis. C bezoekt haar bijna elke zondag en door de week hebben zij telefonisch contact met elkaar.

Partner:

Op dit moment geen, haar ex-partner is nog wel in haar leven, maar dan als vriend.

Dagbesteding:

Sinds kort gaat C bijna elke dag naar het wijkcentrum bij haar in de straat. Hier doet zij activiteiten en ze luncht er. Hier komt zij in contact met mensen die bij haar in de buurt wonen. Het contact blijft wel beperkt tot het wijkcentrum.

Vrienden:

Momenteel is er een goede vriendin in het leven van C. Deze vriendin gaat met C mee naar het ziekenhuis en zij doen samen boodschappen.

Het gesprek:

C vertelde dat zij graag vrienden/vriendinnen zou willen hebben. In het verleden heeft zij vrienden/vriendinnen gehad die volgens haar "slecht" of "tuig" waren. Toen wij vroegen wat zij hiermee bedoelde vertelde zij ons dat zij allemaal iets van haar wilden. Voornamelijk geld. Er is tegen één zogenaamde vriendin toentertijd aangifte gedaan wegens bedreiging.

Vanwege deze slechte ervaringen met mensen is C erg terughoudend in het aangaan van vriendschappen. Zij zegt hierover zelf: "Ik vind het gewoon moeilijk, wat nou als ze weer allemaal geld van me willen?"

Toen wij de vraag stelden: "C, wat doe je nou om mensen te ontmoeten?" antwoordde C: "Nou niks, ik kom toch op straat mensen tegen?"

Om de vraag wat te verduidelijken, voegden wij aan deze vraag toe: "Ja maar, wat als je nou weer een goede vriendin zou willen hebben, met wie je gezellig boodschappen kan gaan doen, kopje koffie drinken enzovoort, wat zou je dan gaan doen om een goede vriendin te ontmoeten?"

Na deze vraag was het even stil. Uiteindelijk kwam er het antwoord: "Nou ja, dat weet ik niet, vraag ik wel aan jullie" (met jullie worden de begeleiders van Humanitas DMH bedoeld)

Conclusie

C wil graag vrienden/vriendinnen, maar heeft in het verleden nare ervaringen gehad met sociale contacten. Haar toenmalige vrienden/vriendinnen waren volgens haar slecht of tuig.

Vanwege deze nare en slechte ervaringen is C nu terughoudend in het aangaan van sociale contacten en vriendschappen. Zij heeft tijdens het gesprek aangegeven dat zij het lastig vindt om deze contacten en vriendschappen aan te gaan. Zij is bang dat het verleden zich herhaalt.

Ook is er tijdens het gesprek duidelijk geworden dat C eigenlijk niet zo goed weet hoe zij sociale contacten legt en onderhoudt. En dat als zij een vraag hierover heeft, zij aanklopt bij de ambulante begeleiders van onze opdrachtgever. Hieruit kunnen wij concluderen dat C een beperkt sociaal netwerk heeft en dat zij eigenlijk een goed werkend sociaal netwerk wil hebben. Alleen weet zij niet hoe dit moet en vindt zij het lastig om dit op te bouwen en te onderhouden. Zij is namelijk bang dat het verleden zich herhaalt.

Gesprek met de heer K

Familie:

K's moeder en zus wonen in Rotterdam. K heeft geen contact meer met zijn zus, dit komt omdat zij onenigheid hadden over K's financiën.

K heeft een dochter. Deze dochter woont in Den Haag bij haar moeder. K ziet zijn dochter zelden, alleen op haar verjaardag en rond de feestdagen.

Partner:

Momenteel geen. K is dertien jaar samen geweest met een vrouw met wie hij ook een dochter van nu tien jaar heeft.

Dagbesteding:

K werkt van 8.00 tot 16.15 in de groenvoorziening. Momenteel draagt hij met zijn team zorg voor het onderhouden van de tuintjes op een begraafplaats in Scheveningen.

Vrienden:

Geen. Twee jaar geleden heeft K een slechte ervaring gehad met een vriend van hem. Deze vriend maakte misbruik van hem (aldus K).

Het gesprek:

Als we het met K hebben over sociale contacten begint hij meteen over het feit dat hij graag een vrouw/vriendin in zijn leven zou willen.

Hij geeft aan erg eenzaam te zijn. K zegt hierover: "Het zou zo leuk zijn als er iemand is als ik uit mijn werk thuiskom." Het hele gesprek blijft K het hierover hebben. Als wij navraag doen over vrienden krijgen wij te horen dat hij het ook wel leuk zou vinden om vrienden te hebben, maar een vrouw/vriendin in zijn leven vindt hij toch belangrijker.

We stellen K uiteindelijk de vraag:

"Wat zou je zelf kunnen doen om ervoor te zorgen dat je weer vrienden of een vrouw/vriendin in je leven krijgt?"

Na het stellen van deze vraag is het even stil. Wij weten in deze stilte nou niet of hij de vraag begrijpt of dat hij aan het nadenken is. Het blijkt dat hij aan het nadenken was, want uiteindelijk begint hij te vertellen dat hij dit moeilijk vindt. Hij geeft aan dat hij de hele week aan het werk is en daardoor 's avonds vaak moe is en geen zin meer heeft om weg te gaan of uit te gaan. Ook komt er oud zeer naar boven wat betreft vriendschappen. Hij vertelt dat hij een vriend heeft gehad die misbruik van hem maakte op financieel gebied. Deze vriend heeft een tijdlang bij hem in huis gewoond zonder ook maar iets te betalen en was van de ene op de andere dag zomaar vertrokken. Dat vond K niet leuk. Hierna stellen wij hem de vraag wat hij dan in het weekend doet. "Niet veel, een beetje tv kijken en boodschappen doen."

Conclusie

K wil graag een vrouw/vriendin in zijn leven. Hij heeft tijdens het gesprek aangegeven dat hij zich eenzaam voelt. Ook heeft hij tijdens het gesprek aangegeven dat hij ook wel vrienden wil hebben, maar een vrouw of vriendin vindt hij in zijn leven belangrijker. Ook is tijdens het gesprek duidelijk geworden dat K negatieve ervaringen heeft gehad met vriendschappen aan te gaan. Hij heeft tijdens het gesprek aangegeven dat hij een vriend heeft gehad die hem heeft misbruikt op financieel gebied. Hij vindt het dus nu lastig om weer vertrouwen te krijgen in de medemens en om sociale contacten op te bouwen en te onderhouden.

Hieruit kunnen wij concluderen dat K graag een sociaal netwerk wil hebben, maar dat hij het lastig vindt om dit op te bouwen. Hij is bang dat hij weer misbruikt wordt.

Gesprek met mevrouw T

Familie:

T heeft tot 2009 samengewoond met haar broer en zusje. Beide zijn in 2009 kort na elkaar overleden. Haar ouders zijn enige jaren daarvoor al overleden. T heeft goed contact met een aantal nichten en neven.

Partner:

Geen. Nooit gehad

Dagbesteding:

Tot februari 2011 deed T vrijwilligerswerk in een bejaardenhuis. Hier bracht zij mensen in een rolstoel naar de kapper, kerk of andere plaatsen binnen het tehuis. Toen T een ontsteking in haar voet kreeg, is zij hiermee gestopt. Momenteel vult zij haar dagen met het huishouden doen.

Elke dinsdagavond gaat T naar een soos. Hier worden knutselactiviteiten gedaan en spelletjes gehouden.

Vrienden:

Naast neven en nichten komen er ook veel vrienden van de familie T nog regelmatig bezoeken. T's vader had een eigen schoenmakerij en had vele vrienden. Na het overlijden van de gezinsleden zijn de vrienden trouw gebleven om T te bezoeken.

Het gesprek:

Aan T hebben wij de vraag gesteld: "Vind je het gezellig dat de vrienden van je broer en zus nog steeds bij je langskomen?" T antwoordde hierop dat zij het heel gezellig vindt dat de vrienden nog zo af en toe langskomen bij haar. "Dan kunnen we gezellig koffie drinken" aldus T.

In het gesprek hebben wij ook aan T gevraagd wat zij zou doen als de vrienden van haar broer en zus niet meer bij haar langs zouden komen. Hierop kregen wij geen antwoord, naar ons idee was het te moeilijk voor T om zich dat voor te stellen.

Om inzicht te krijgen welke partij (T of de vrienden) initiatief neemt in de bezoeken hebben wij een praatje gemaakt met T over hoe het bezoek van de vrienden er dan ongeveer uitziet.

We stelden o.a. deze vragen aan T: Wat doen jullie als jullie samen zijn? Komen ze altijd naar jou (T) toe of ga je ook wel eens naar hen toe? Bellen ze eerst als ze dan langskomen?

Uit dit praatje kwam naar voren dat de vrienden altijd naar T toekomen. Naar verjaardagen van de vrienden gaat T niet maar op T's verjaardag komen ze wel allemaal. Omdat T eigenlijk bijna altijd thuis is in het weekend komen de vrienden vaak onaangekondigd langs. Eén vriend komt wel standaard om de twee weken bij T, omdat hij voor haar de vissenkomp schoonmaakt.

Conclusie

Uit het gesprek met T is gebleken dat zij veel contacten heeft met anderen. Alleen komt dit contact van één kant. De vrienden van T nemen namelijk altijd het initiatief om contact met haar op te nemen.

Hieruit kunnen wij concluderen dat T de gevolgen niet inziet van het feit dat zij haar sociale contacten niet onderhoudt. Het komt nu van één kant. Als de vrienden van T besluiten om geen contact meer met haar op te nemen, omdat het contact maar van één kant komt, dan heeft T geen sociale contacten meer.

Gesprek met de heer R

Familie:

R's ouders zijn vijftien jaar geleden overleden. Hij heeft één halfbroer die in Den Haag woont, maar met hem heeft hij geen contact meer.

Partner:

Geen

Dagbesteding:

R werkt drie dagen in de week bij de supermarktketen. Hier gaat hij zelfstandig (op de fiets) heen. Hij werkt daar op de groenteafdeling.

Naast zijn werk gaat R een aantal avonden in de week naar een eet club.

Vrienden:

Geen.

Op de eet club waar hij heen gaat praat hij wel met mensen die daar ook eten, maar hij noemt hen geen vrienden.

Naast een eet club heeft hij geen contact met deze mensen.

Het gesprek:

Na een praatje over het weer en hoe het op zijn werk was, hebben wij aan R gevraagd of hij zich nooit eenzaam voelt.

“Nee hoor” antwoordt hij hierop. Na wat doorvragen kregen wij ook te horen waarom R zich niet eenzaam voelt. Hij zegt hierover: “Nou op mijn werk praat ik met mensen en jullie komen op maandag en woensdag. Dus ik heb genoeg mensen om mee te praten.”

Van dit antwoord stonden wij een beetje te kijken, dit was naar ons idee de cliënt met het kleinste sociale netwerk.

Om toch nog even verder te peilen, vragen wij of hij ook niet eenzaam is in het weekend. “Nee hoor, ik ga dan de stad in en daar zie ik ook mensen.”

Wel komt uit ons gesprek naar voren dat hij zijn vader en moeder mist. “Met mijn vader deed ik altijd leuke dingen en dat mis ik wel.”

Wij ronden het gesprek af en praten met elkaar nog even na over de bijzondere uitkomst van dit gesprek. R zegt niet eenzaam te zijn, maar toch mist hij zijn vader om leuke dingen mee te doen.

Wij interpreteren dit als het feit dat R toch sociale contacten mist, waarmee hij leuke dingen kan gaan doen, maar dat hij het moeilijk vindt om sociale contacten aan te gaan. Zijn vader en moeder waren zogenaamde automatische sociale contacten, die heb je al vanaf je geboorte.

Toen deze wegvielen, had R geen sociale contacten meer en hij heeft zijn sociale netwerk ook niet opgebouwd.

Conclusie

Tijdens het gesprek komt naar voren dat hij zijn vader en moeder mist. Hij geeft aan dat hij met zijn vader leuke uitjes ondernam en dat hij dit mist.

Hieruit kunnen wij concluderen dat R een beperkt sociaal netwerk heeft en de sociale contacten mist waarmee hij leuke dingen kan ondernemen, maar dat hij het moeilijk vindt om sociale contacten aan te gaan. Zijn vader en moeder waren zogenaamde automatische sociale contacten. Toen deze wegvielen, had R geen sociale contacten meer en hij heeft zijn sociale netwerk ook niet opgebouwd.

Gesprek met de heer E

Familie:

In februari 2010 is E zijn moeder overleden. Tot het overlijden van zijn moeder heeft E altijd met haar samen gewoond. E heeft een tweeling zus en een jonger broertje. Beide zijn erg betrokken bij E.

Zijn broertje regelt de financiële zaken van E en zijn tweelingzus helpt hem met het huishouden.

Partner:

Momenteel geen, E is via internet op zoek naar een vrouw.

Dagbesteding:

E werkt in het vrije bedrijf. Hij werkt 4,5 dag bij een horeca groothandel in Den Haag. E heeft het hier helaas niet meer naar zijn zin en is momenteel met zijn begeleider van Humanitas DMH opzoek naar een nieuwe baan.

Vrienden:

Wanneer wij deze vraag aan hem stellen blijft het stil. Als er dan antwoord komt zegt hij: "Eigen vrienden heb ik eigenlijk niet, maar met de vrienden van mijn zus en broertje heb ik wel eens contact"

Het gesprek:

Wij begonnen het gesprek met een praatje over de zogenaamde koetjes en kalfjes. Langzaam aan gingen wij naar het onderwerp "eenzaam zijn". Wij vroegen hem: "Verveel je je weleens?" E zijn antwoord hierop was nee, hij gaf aan dat hij altijd wel wat te doen heeft in het huis, vaak naar zijn broertje of zus toe gaat en anders gaat hij een rondje lopen in het winkelcentrum waar hij vlakbij woont. Aansluitend op dit antwoord stelden wij de vraag of hij het dan niet erg vond om dit allemaal alleen te doen. E vertelde hierop dat hij het wel erg fijn zou vinden als er een vrouw in zijn leven zou komen. Hij vertelde dat hij het mist om na zijn werk iemand te hebben die al thuis op hem wacht, of zoals hij aangaf: "Als ze zelf werkt lijkt het me fijn om haar na haar werkt te verwennen, zorgen dat het eten klaar staat bijvoorbeeld". Wij wilde E net de vraag gaan stellen "Hoe kan je ervoor zorgen dat je leuke vrouw ontmoet?" toen hij hier al uit zichzelf antwoord op gaf. "Ik ben samen met mijn begeleidster op internet, je weet wel zo'n datingsite, op zoek naar een leuke vrouw. Alleen tot nu toe heb ik nog niemand gevonden die er wel leuk en aardig uitziet en ook nog eens in de buurt woont"

Over het missen van een vrouw heeft E nog even door gepraat, vervolgens maakte wij de aansluiting met het missen van vrienden.

Wij vroegen aan E: "Maar naast het missen van een vrouw in je leven, mis je het hebben van vrienden dan niet?"

E zijn antwoord hierop was kort en bondig: "Nee eigenlijk niet"

"Waarom niet?" vroegen wij hem. Daar moest E even over nadenken. Na een korte stilte was zijn antwoord: "Ik denk dat het komt doordat ik zoveel met mijn broertje en mijn zus doe. Op feestdagen kan ik altijd daar terecht, als ik met iemand wil praten mag ik ze altijd bellen en in het weekend komen ze vaak of bij mij voor een kopje koffie of ik ga bij hun een kop koffie drinken. Ik denk dat als ik geen broertje en een zus zou hebben gehad dat ik dan wel vrienden om me heen zou missen"

Conclusie

E geeft tijdens het gesprek aan dat hij geen vrienden heeft, en dat hij deze ook niet mist omdat hij goed contact heeft met zijn zus en broertje. Wel geeft E aan dat als hij geen goed contact had met zijn zus en broer en dat hij dan wel het contact met vrienden zou missen. E geeft aan dat hij het mist dat er niemand thuis op hem wacht en dat hij graag voor iemand wil zorgen, hij mist een vrouw. Wij kunnen hieruit concluderen dat E een beperkt sociaal netwerk heeft en alleen contact met zijn familie heeft.

Gesprek met mevrouw M

Familie:

M haar ouders zijn 6 jaar geleden gescheiden. M woont bij haar moeder.

M heeft een jonger zusje die geestelijk en lichamelijk beperkt is en door deze beperking niet meer bij een van haar ouders kan wonen. Zij zit in een instelling. M bezoekt haar zeker 1 keer in de week.

Partner:

M heeft sinds 1,5 jaar een vriend.

Dagbesteding:

M werkt bij een supermarkt als invaller. Dit geeft dus weinig regelmaat want ze hoort soms pas op de ochtend zelf dat ze moet werken. In september wil M een MBO opleiding gaan starten.

Vrienden:

M heeft 2 goede vriendinnen die ze regelmatig spreekt. Verder gaat ze ook veel om met de vrienden van haar vriend maar dit noemt ze niet haar vrienden.

Het gesprek:

Voorafgaand aan het gesprek met M hebben wij haar verteld dat wij voor onze opleiding een onderzoek houden naar de sociale netwerken van mensen met een lichte verstandelijke beperking. We hebben even kort uitgelegd wat wij willen bereiken met dit onderzoek en M vond het leuk dat ze hieraan kon meewerken. Wel vertelde ze gelijk: "maar aan mij hebben jullie dan toch niet zoveel?" wij vroegen haar waarom zij dit dacht. Ze legde uit dat zij familie heeft die haar helpt en twee goede vriendinnen waar ze leuke dingen mee doet. "Ik voel me eigenlijk nooit eenzaam" aldus M.

Wij legde haar uit dat wij van haar wilde weten hoe zij ervoor zorgt dat de vriendschap blijft bestaan en dat we graag willen weten hoe zij vrienden is geworden met haar twee huidige vriendinnen.

"Jeetje zeg wat een moeilijke vragen" zuchtte M. "Mag ik hier even over nadenken?"

Uiteraard mocht dit en het duurde een aantal minuten voordat M zei: "Nou die vriendschappen zijn eigenlijk op de middelbare school ontstaan. Op de basisschool had ik ook vriendinnen maar die vriendschap is eigenlijk een beetje verwaterd, je weet wel hoe dat gaat, je ziet elkaar niet en ze ontmoet andere meiden en dan spreek je elkaar op een gegeven moment helemaal niet meer. Met die twee vriendinnen van de middelbare school is het contact wel gebleven en dat terwijl we niet eens heel dicht bij elkaar in de buurt wonen" M moet lachen terwijl ze dit zegt en zegt vervolgens weer: "Eigenlijk kan ik dus nog steeds geen antwoord geven op jullie vraag van hoe de vriendschap blijft ontstaan."

Wij vertelde haar dat wij wel een vermoeden hadden, dit vermoeden wilde ze graag van ons horen. Wij legde haar uit dat het misschien komt doordat ze contact blijven houden met elkaar. We vroegen: " Bellen of sms'en jullie veel met elkaar?" M haar antwoord hierop was: 'Ja elke dag sms'en we wel een paar keer!' We legde haar uit dat dit waarschijnlijk één van de redenen is dat ze nog steeds vriendinnen zijn.

Conclusie

M heeft twee goede vriendinnen en geeft aan dat zij daar tevreden mee is. Uit het gesprek dat wij hebben gevoerd met M kunnen wij concluderen dat zij zich niet bewust is van het ontwikkelen en onderhouden van vriendschappen. Zij ziet het ontstaan van vriendschappen als vanzelf sprekend.

Gesprek met de heer N

Familie:

N woont bij zijn moeder. Zijn ouders zijn al heel wat jaren uit elkaar en vader is hertrouwd na de scheiding. N heeft een tante in Delft wonen waar hij regelmatig naartoe gaat.

Partner:

Geen

Dagbesteding:

N zit 2 dagen in de week op school. Hij volgt een MBO opleiding niveau 1. Voor deze opleiding moet hij drie dagen stage lopen. Dit doet hij op een manage in Drenthe.

In het weekend werkt N op een basisschool. Hier voert hij klusjes uit die te maken hebben met het onderhoud van de tuin en het gebouw. Als N niet naar school toe hoeft gaat hij door de weeks ook naar de school en helpt dan de leerkrachten met zaken zoals kopiëren van werkbladen voor de leerlingen en brengt thee en koffie rond.

Vrienden:

N "kent" heel veel mensen. Hij heeft een eigen paard en vaak zijn dat mensen die hij een keer is tegen gekomen op de manage. Deze mensen spreekt hij eigenlijk alleen maar via MSN (chatprogramma op internet) en ziet hij nooit in levende lijven. Hij noemt het dan ook geen vrienden maar zegt zelf: "het zijn kennissen"

In zijn vrije tijd doet hij veel dingen met zijn tante uit Delft en heeft hij een maatje (een vrijwilliger die één keer in de maand iets leuks met hem doet). Dit maatje noemt N echt een vriend. Hoe het maatje daar zelf over denkt weten wij niet.

Het gesprek:

De eerste keer dat wij een gesprek met N wilde aangaan over sociale contacten en hoe hij deze opbouwt treffen wij hem in een slechte bui. Hij heeft net ruzie gehad met zijn moeder en is daarom op alles en iedereen boos. Wij hebben toen de inschatting gemaakt dat het beter is als wij een andere keer op dit gesprek terug zouden komen. Dit hebben wij uiteindelijk een week later gedaan.

In dit gesprek vroeg wij of N veel vrienden heeft. N antwoordde hierop: "Nou wel heel veel kennissen, van de manage en van school." Op de vraag hoeveel echte vrienden hij heeft antwoordt hij: "één" we vragen verder over deze vriend en dit blijkt een vrijwilliger te zijn van Humanitas DMH. Met deze vrijwilliger doet N één keer in de maand iets leuks zoals uiteten gaan, naar het ballet of naar de film.

Wij vragen hem of hij niet graag meer vrienden zou willen hebben net als deze vrijwilliger. Iemand waarmee je leuke dingen kan doen. N legt uit dat hij daar eigenlijk geen tijd voor heeft. "Ik heb het al veel te druk met mijn paard, school en werk. Ik ben bijna nooit thuis dus meer vrienden kan ik er eigenlijk niet bij hebben" aldus N.

Om te weten te komen hoe N contact heeft gekregen met de vele kennissen die hij heeft vragen wij hem: "Hoe kom je aan de msn adressen van al die mensen in je msn lijst? Krijg je die of vraag je die aan die kennissen?"

N zegt dat dit verschillend is. Soms krijgt hij ze en soms vraagt hij zelf of ze msn hebben en of hij dan het adres mag hebben zodat hij ze kan toevoegen. N is ook actief op een social media netwerksite.

Hierop heeft hij 536 "vrienden" dit zijn allemaal kennissen zegt hij. Het toevoegen is op dezelfde manier gebeurd als bij msn.

Conclusie

N geeft tijdens het gesprek aan dat hij veel onderneemt. Hij komt veel op de manage, want hij heeft daar een eigen paard. Hij volgt een MBO opleiding en hij werkt op een basisschool. Tijdens deze activiteiten komt N veel mensen tegen, N noemt deze mensen geen vrienden, maar juist kennissen. N heeft tijdens het gesprek aangegeven dat zijn tante uit Delft en zijn maatje (vrijwilliger van Stichting Humanitas DMH) belangrijke personen voor hem zijn. Hij gaat met deze personen uit. N geeft geen behoeften om zijn sociale netwerk uit te breiden, hij zegt dat hij daar geen tijd voor heeft. Ook is N actief op social media.

Wij kunnen hieruit concluderen dat N oppervlakkige contacten aangaat, maar er geen echt sociaal netwerk mee opbouwt.

Gesprek met de heer M

Familie:

M woont samen met zijn moeder. Tot voor kort woonde een nicht van M ook bij hun in huis met haar zoontje. In november 2011 is deze nicht ergens anders gaan wonen.

M heeft een dochtertje van bijna 4. Zij woont twee straten bij M vandaan bij haar moeder.

Partner:

M heeft een vriendin met wie hij een dochtertje heeft. Ze wonen niet samen.

Dagbesteding:

M is momenteel werkeloos en op zoek naar een baan. Zijn dagen vult hij met spelletjes doen op de computer en voor zijn dochter zorgen als zijn vriendin aan het werk is.

Vrienden:

M heeft in augustus 2011 met zijn vriendengroep gebroken. Deze vrienden zetten hem naar eigen zeggen op het verkeerde pad. Ze lieten hem dingen stelen uit winkels en zochten ruzie op straat.

M heeft voor de winkeldiefstal en de ruzie op straat twee boetes gehad. De rest van zijn vrienden niet en M is er nog steeds boos over dat geen van zijn vrienden wilde mee betalen aan de boetes.

Het gesprek:

Toen wij M de vraag stelde: Hoeveel vrienden heb je?" vertelde hij ons over de slechte invloed van zijn toenmalige vrienden. Wij vroegen hem vervolgens: "Wanneer besloot je om te breken met je vrienden?" M vertelde dat dit gebeurde bij de tweede boete, hij verteld dat hij al een aantal schulden had en de twee boetes erboven op kon hij niet gebruiken. "Die boetes kon ik dus ook niet betalen waardoor ze alleen maar hoger werden. Ik heb bij mijn vrienden gevraagd of ze er allemaal een klein deel aan mee wilden betalen. Het zou dan iets van €10,- de man gaan kosten, maar niemand wilde dat doen."

M verteld dat hij toen bij zichzelf dacht: "Waar ben je nou mee bezig?!"

Hij heeft vanaf dat punt zijn vrienden nooit meer gebeld of opgezocht en dus hebben ze al vanaf augustus 2011 geen contact meer met elkaar. Wij vragen aan M of hij ooit het contact weer wil oppakken met deze vrienden. M antwoordt daar heel kort en krachtig nee op. Op de vraag of M behoefte heeft aan nieuwe vrienden is hij ook kort en antwoordt dit met nee.

Conclusie

Uit het gesprek dat wij gehouden hebben met M blijkt dat hij een tijd lang vrienden heeft gehad die een slechte invloed op hem hadden. Wat wij knap van hem vinden is dat hij zelf besloten heeft uit deze vrienden groep te stappen.

Wij kunnen concluderen dat M vanwege een zogenaamde slechte ervaring met zijn toenmalige vrienden even geen vriendschap meer aandurft. Wij vermoeden dat hij bang is om met nieuwe "vrienden" weer dezelfde problemen te krijgen. De zogenaamde wond die hij heeft overgehouden aan de vriendschap met zijn vorige vriendengroep is nog te vers waardoor hij nieuwe vriendschappen nog niet ziet zitten.

Bijlage 4: Interview met Ellen Graafland van Profilazorg

Vragen medewerkers van een andere instelling met ambulante begeleiding

1. Werken jullie tijdens de begeleiding van cliënten aan het opbouwen of in stand houden van een sociaal netwerk?

Ja, dit doen we zeker. We vinden het een van de belangrijkste doelen om cliënten in netwerk te brengen. Vanuit onze Christelijke identiteit proberen we de kerkelijke gemeente in de woonplaats van de cliënt in te zetten als netwerk.

Verder zijn we bezig met een pilot sociale netwerkstrategieën. Hierbij wordt het netwerk ingezet om de hulpvragen van de cliënt te beantwoorden. De ambulant begeleider krijgt steeds meer de rol van case manager, zodat het netwerk de echte zorg uitvoert en van de ambulant begeleider de tools in handen krijgt die nodig zijn.

Zo niet, waarom niet? (hierna eindigt de vragenlijst als u deze vraag beantwoord)

Zo wel, hoe gaan jullie hierin te werk? Gebruiken jullie hulpmiddelen of een methodiek?

Zie boven. Pilot is gebaseerd op eigen kracht centrale en sociale netwerk strategieën (stichting Mee).

2. Waarom vinden jullie een sociaal netwerk voor jullie cliënten belangrijk?

Omdat wij geloven dat cliënten in een netwerk meer tot hun bestemming komen. Daarbij is de begeleider van voorbijgaande aard en biedt een netwerk veel meer structurele steun.

3. Heeft u verder nog advies en/of tips om de sociale netwerkontwikkeling te verbeteren bij cliënten?

Niet beantwoord.

Bijlage 5: Perspectief SRV Training

Workshop 'Gewaardeerde sociale rollen'¹

De workshop gewaardeerde sociale rollen gaat diepgaand in op de vraag hoe het komt dat veel mensen die ondersteuning nodig hebben, in een leven zijn beland dat gekenmerkt wordt door afhankelijkheid, beperkte mogelijkheden en geringe deelname aan de samenleving. In het verlengde hiervan wordt duidelijk wat kan helpen om de weg te openen naar een leven in de samenleving, waarbij mensen zelf de regie hebben. De workshop geeft kortom inzicht in processen en mechanismen die mensen in of buiten sluiten.

Programmaonderdelen

- Wat is een sociale rol?
- De veelheid aan rollen die mensen kunnen hebben in het leven.
- (Voor)oordelen die in de samenleving spelen.
- Gewaardeerde en niet gewaardeerde rollen.
- Wat leveren rollen op.
- Aspecten die maken dat een rol herkend en gewaardeerd wordt.

De workshop levert concrete aanknopingspunten voor het ondersteunen van mensen bij het innemen van een eigen en gewaardeerde plek in de samenleving.

Voor wie

- Mensen die ondersteuning nodig hebben bij het verwerven van een gewaardeerde plek in de samenleving en mensen uit hun persoonlijke netwerk.
- Mensen die coaching of ondersteuning bieden aan mensen met een beperking.
- Mensen die vanuit hun werk geïnteresseerd zijn in processen en mechanismen die mensen in of buiten sluiten.

Duur

Een dagdeel of een hele dag.

Aansluitend aan de workshop zijn er verschillende mogelijkheden om tot verdieping te komen.

Wanneer

Zie de agenda voor een overzicht van geplande workshops. De workshop kan ook in company uitgevoerd worden. In dat laatste geval geldt een andere prijs.

¹ Gewaardeerde sociale rollen. Geraadpleegd 22 februari 2012. <http://www.perspectief.org/training/gewaardeerde-sociale-rollen1001.pdf>

Wat kost het

€ 180,- p.p. (inclusief lunch).

Mensen die de kosten niet kunnen declareren kunnen een aanvraag voor korting indienen. De workshop kan ook in company uitgevoerd worden. Dan is de prijs per dagdeel minimaal € 450,- per groep, inclusief materiaal, exclusief reis en verblijfskosten.

Aantal deelnemers

Maximaal 20 personen.

Uitvoering en aanmelding

Perspectief Trainingen

Marshallweg 45

3068 JN Rotterdam

tel. 010 4074747

website: www.perspectief.org